יד א ב ג ד מיי׳ פ״ז מהלי נדרים ה״ב וה״ג סמג לאוין רמב

:טוש"ע יו"ד סי' רכד

נטו "ען פון פון פאני מט טוש"ע יו"ד סי' רכא סעיף ט [וטוש"ע חו"מ סי' רמא סעי' ה]:

תוספות

רחבה ומרחץ ובית הכנסת. אמיא

כרבנו דאסרו בחצר דאיו

וטו טון סמג שם

להדיוט לריך לזכות ובזה כח נשיא יפה

כבוד לנשיא: גבו' מניא רבי יהודה

אומר אנשי גליל קנטרנין הן. כעסנים

הן: וכתבו. מדבר של אותה העיר

לנשיא כדי שיהו אלו ואלו מותרין בהן:

בותבר' המודר הנאה מחבירו ואיז לו

מה יאכל. הך מתניתין אייתי נמי

לעיל באידך פירקין (ד׳ מג.) אלא דהתם

לא נקט לה אלא משום דיוקא משום

דבעי למיתנא עלה הפקר דפליג בה

רבי יוסי: ויהא העון מלוי בראשו.

שיהא אביו המודר הנאה אוכל על ידו:

אמרו חכמים כל מתנה שאינה. כל

כך ברשות המקבל שאם הקדישה אינה

מקודשת אינה מתנה: גבו' מעשה

לסתור. דברישה קתני המודר הנחה

וכו׳ וקתני תקנתה דמלי למעבד כה"ג והדר תני מעשה וכו' לסתור

לבריו הראשונים: **הסורי מחסרא**

והכי קתני. במתניתין המודר הנאה

וכו': ואם הוכיח סופו על מחלמו.

שלא נתן לו אלא על מנת שיתן לזה

ויאכל אסור ומעשה נמי וכו': לא

שנו. דאינה מתנה אלא דאמר ליה

והינו לפניד דמשמע דהכי א"ל והינו (ו)

נתונין לך אלא על מנת שיבא אבא:

אבל אמר ליה והן לפניך שיבא אבא

ויאכל מדעמיה הוא דקא אמר ליה.

דהכי משמע והן נחונים לך והם בדעתך שיבא אבא הוי דוקא לו: ע"א אמר

רבא לא תידוק ותימא דאיכא חילוק

בין והינן לפניך בין והן לפניך דודאי

תרוייהו אסירי דהא סעודתו מוכחת

עליו שלא נתן לו אלא על מנת שיבוא

 מכלון עד אלא בהווה נכאה מיותר], ב) [בערוך ערך קנתר אימא קנתרנין],
ג) [לעיל מג..], ד) [כתובות ג) (נעיל מג...), ד) [כחובות עלו. ב"ב קלד. לעיל מג.:], ס) נ"א לך במחנה ואינן לפניך, ו) נ"א לא נחחי, ז) נ"א לא נחחי, ח) נ"א וכשבא הדבר לפני חכמים, ט [גיטין סו. זבחים ב: חולין לט:], י) [ל"ל אחר חופן נעבן, י) נכ"י מחוד ד"ה בדברן, כ) נלקמן פלקן, () [דף מו:], מ) נצ"ל אינה, ירושין, () ס"א ואינן, () נ"ל רב פפאן,

הגהות הב"ח

(h) במשנה ואחד כותב להדיוט שהכותב לנשיא אין לריך כל"ל וחיבות מה בין כותב לנשיא לכותב להדיוט נמחק: (ב) שם במשנה שהיה אביו מודר הימנו שהיה חביו מודר היתנו וכרי וסעודה נתונים לך במתנה ואינן לפנין אלא וכרי אמר לו אם שלי וכרי א"ל לא נתתי את שלי וכרי אמר לו לא נתת לי את שלר: (ג) שם חלוי בראשו מקי. (ג) שם נגלי כי וקום (אמרו חכמים וכו' אינה מתנה) תא"מ ונ"ב ק"א וכשבא הדבר לפני שאינה שאם הקדישה אינה מחודשת אינה מתנה: (ד) גם' דאמר ליה ואינן לפניך וכו׳ שיבא אבא וכר לפל א"ל וכו׳ שיבא אבל הבל וכו׳ מדעתך וכו׳ לא"ל האינן לפניך הוא דאסור: ראינן לפניך הוא דאסור: (ה) רש"י ד"ה והבור שבאמלע הדרך כדמפרש: (ו) ד"ה לא שנו וכו׳ דאמר נו) דייה כם שכו וכרי המתכ ליה ואינן לפנין אלא רכרי המשתע דהכי מתר ליה ואינן נתונין וכו' והם נתונים לך ואם בדעתך שיבא אבא היי קורא לו שיבא אבא היי קורא לו ע"א לתכו וכו' חילוק בין ראינן לפניך בין וכו' כמאן דאמר ואינן לפניך:

מוסף רש"י והיה משיא את בנו. והיה חפך לזמן את אניו לסעודתו (רשב"ם ב"ב קלד.). ויהא עון תלוי בראשו. שעל ידי שאני מקבל מתנה שלך והיא אינה מתנה נמצאתם חטאין ונהנה זה משל זה וקעבריתו אלא יחל זה וקעבריתו מנס (מום). כל מתנה שאינה שאינה שאם הקדישה תהא מוקדשת. כלומר כל מתנה שלין דין זה נוהג כה שתה מוקדשה לה מונה, לדינה לדינה לדינה לדינה מונה, לדינה מונה, בדינה לדינה מונה, בדינה הואיל וגילה דעתו שעל מנת כן נתנה לו שלח יקדישנה (שם). סעודתו מוכחת עליו. דבשביל שיאכל אביו הוא עושה ולא נתכוין לתת לו מתנה

פירוש הרא"ש

גמולה (שם).

והכאר שכאמצע הדרן 333 גולה: הרחבה והשווקים. שבעיר: והתיבה. שנותנין בה ספרים: והספרים. שקנחום בני העיר ללמוד

נהם: והבותב חלקו לנשיא. גנמנים מפרש: אלא שהבותב לנשיא אין צריך לובות. מפני כנודו של נשים מקום דלק קנין בדבר זה: ואין לו מה יאבל. לעיל (דף מג.) קמני היה מהלך בדרך והכה קה משמע לן דהפילו בעיר אם חין לו מה יהכו מותר: כל מתנה. שלה ננמרה שהם הקדישה הינה מקודשת הינה מתנה ויש ספרים גרםי שהם הקדישה מקודשת וה"פ שהינה מתנה לענין זה שהם הקדישה מקודשת הינה מתנה: גב' אמאי מיתבר. המודל כיון שהמדיר כתב מלקו לנשיה: מעשה לבתור. מעיקרה מנה דשרי והדר מייתי עובדה דהפור: ואם הוביח בופו על תחילתו. שלה הימה מתנה גמורה הסור: אבל אמר לו והן לפניך שיבא אבא מדעתו הוא דא"ל. מלה הדבר בו הם הוה ללונך פיים להבה שימכל

י) והבור שבאמלע (ה). כדמפרש בשלהי פרק בתרא דעירובין (דף קד.): בדבר של אותה העיר. דשל שניהן הן: והספרים. ספרי תורה ששניהן נתנו בהן מעות עם אנשי אותה העיר: והכוחב חלקו לנשיא. בגמרא מפרש לה: שהכותב לנשיא א"ל לוכות. ע"י אחר אבל הכותב

מכח הדיוט: בהווה. שכן דרך לחלוק ואסורים בדבר של אותה העיר ואיזהו דבר של עולי בבל "כגון הר הבית והעזרות והבור שבאמצע הדרך ואיזהו דבר של אותה העיר בכגון הרחבה והמרחץ ובית הכנסת והתיבה והספרים והכותב חלקו לנשיא ר' יהודה אומר אחד כותב לנשיא ואחד כותב להדיום ש מה בין כותב לנשיא לכותב להדיום 🐠 שהכותב לנשיא אין צריך לזכות להדיום צריך לזכות וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה צריכין לזכות לא דברו בנשיא אלא בהוה רבי יהודה אומר אין אנשי גליל צריכין לכתוב שכבר כתבו אבותיהן על ידיהן: גבו' אמאי מיתסר אמר רב ששת הכי קתני ומה תקנתן ייכתבו חלקן לנשיא 0(רבי יהודה אומר אחד כותב לנשיא ואחד כותב להדיום ומה בין כותב לנשיא לכותב להדיום הכותב לנשיא אין צריך לזכות והכות' להדיום צריך לזכות וחכמים אומרים יאחד זה ואחר זה צריכים לזכות לא דברו בנשיא אלא בהוה): ר' יהודה אומר אין אנשי גליל צריכין לזכות שכבר כתבו אבותיהן על ידיהן: תניא ר' יהודה אומר אנשי גליל יקנמרנין היו והיו נודרין הנאה זה מזה עמדו אבותיהם וכתבו חלקיהן לנשיא: בותני המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל ינותנו לאחר לשום מתנה והלה מותר בה מעשה ייבאחד בבית חורון שהיה אביו 🐵 נודר הימנו הנאה והיה משיא את בנו ואמר לחברו חצר וםעודה נתונים ∘הינן לפניך אלא כדי שיבא אבא ויאכל עמנו בסעודה אמר אם שלי הם הרי אביו ויאכל דה"ל כמ"ד והינן לפניך: הם מוקדשין לשמים א"ל ינתתי לך את שלי

שתקדישם לשמים אמר לו ינתת לי את שלך אלא שתהא אתה ואביך אוכלין ושותין ומתרצין זה לזה ויהא עון תלוי בראשו © ®אמרו חכמים יכל מתנה שאינה שאם הקדישה תהא מקודשת אינה מתנה: **גב'** מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני שואם הוכיח סופו על תחילתו אסור ומעשה גמי בבית חורון באחד דהוה סופו מוכיח על תחילתו אמר רבא לא שנו אלא דאמר ליה ס והיגן לפניך אלא כדי שיבא אבא אבל א"ל שיהו לפניך שיבא אבא מדעתך הוא דא"ל לישנא אחרינא אמרין לה אמר רבא לא תימא מעמא דא"ל והיגן לפניך הוא לישנא אחרינא אמרין לה לפניך שיבא אבא ויאכל מותר אלא אפילו אמר ליה הן לפניך יבא אבא ויאכל אסור מאי מעמא סעודתו מוכחת עליו

דמתני׳ דקתני כל מתנה שאינה שאם הקדישה אינה מקודשת וכו׳ ולא קתני כל מתנה שאם הקדישה אינה מקודשת וכו׳ משום דתנא הכי קאמר

כל מתנה שאינה כלום כזו שהיא בהערמה שאם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה והכי איתא בירושלמי [סופ״ה] רבי ירמיה בעי וכי אין אדם נותן מתנה על מנת שלא יקדישנה כיני מתניתא כל מתנה שהיא בהערמה שאינה שאם הקדישה תהאש מקודשת אינה מתנה:

גבו׳ ומה הקנקן. שלא יהו אסורין: מעשה לסחור. לא לסחור ממש קאמר דהכא שאני דאמר ליה והינן לפניך אלא הכי פריך כיון דמעיקרא תנא שרי היכי מייתי עובדא דאסור דאורחיה דתנא למיתני מעשה לסיועיה למאי דתנא ברישא: ואם הוכיח סופו

על סחלסו. שהוכיח סוף דבריו על תחלתן שאינן אלא הערמה וכגון מתנת בית חורון דאסיק למילתיה ואמר והינן לפניך אבל כל שלא אמר בפירוש אע"פ שהענין מוכיח בענמו דלא יהיב ליה אלא כי היכי דליתהני מודר אפ"ה הויא מתנה: לא שנו אלא דאמר ליה ⁰ והינן לפניך. דהוי תנאי גמור אבל א"ל ויבא אבא מדעתך הוא דאמר ליה דלאו תנאה הוא ומתנה גמורה היא אלא דאי בעי עביד

הכי וכדאמרינן בפיו"ט (פיצה כ.) בההוא דאמר הבו ד' מאה זוזי לפלניא ולנסיב ברתאי דאמר ®רבא ד' מאה זוזי שקיל ברתיה אי בעי נסיב אי בעי

לא נסיב: ל"א אמרי לה אמר רבא לא סימא טעמא דא"ל והיגן לפניך הוא דאסור אלא אפילו יבא אבא ויאלל אסור מ"ע סעודסו מוהחם

עליו. דנהי דבעלמא ויבא לאו תנאי הוא הכא שאני משום דאנן סהדי שאין אדם מכין סעודה לנשואי בנו ונותנה לאחר הלכך סעודתו

מוכחת עליו דמאי דאמר ויבא אבא למנאי גמור קאמר. מיהו כתב הרשב"א ז"ל דדוקא כשאמר כן בשעת מתנה אבל לאחר מכן לא

ואסורין בדבר של אותה העיר. שהם דרים בה מפני שאין לאנשי עיר אחרת חלק בהן שהרי יכולין למכרן ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר והוו להו כשותפין שאוסרין זה על זה: והסיבה. שנותנין עליה ספר תורה לקרות והספרים שקורין בהן: והכוסב חלקו לנשיא. מפרש בגמרא דה"ק מה תקנתן

יכתבו חלקן לנשיא דבהכי שרי כדתנוי נותן לאחר משום מתנה והלה מותר בה: שהכותב לנשיה חין לריך לוכות. שמיד שכתב לו שטר מתנה קנה אע"פ שלא זכה אדם בשבילו משום דיפה כח הנשיח: ולח דברו בנשיא אלא בהווה. שאין אדם סומך להקנות לאדם אחר דמסתפי שמא יאסרנו עליו ולפיכך נהגו לכתוב לנשיא שאין דרכו לאסור הנאתו על הבריות. וקשה לי לרבנן דאמרי דאחד זה ואחד זה לריכין לזכות אם כן מאי קמ"ל מתני' הא תנן לה תרי זמני נותן לאחר משום מתנה והלה מותר בה בשלמא לרבי יהודה קא משמע לן דאינו לריך לזכות אלא לרבנן מאי קמ"ל ונראה בעיני דקמ"ל דאע"ג דאין הלה מסתלק ממה שנתן שעדיין משתמש בביהכ"נ כבתחילה שרי דלא תימא הערמה בעלמא היא ואסור ומתני' דקתני ואסורין בדבר של אותה העיר רבנן היא ולא רבי אליעזר בן יעקב כדאמר לעילי דבית הכנסת כחלר שאין בה דין חלוקה דמי הילכך כיון דאפסיקא הילכתא לעיל כר' אליעזר בן יעקב ליתא למתני'. ויש לתמוה על הרמב"ם ז"ל שפסק בפ"ז מהלכות נדרים (הלי ד ה ו) כרבי אליעזר בן יעקב ופסק נמי למתני׳ וכבר השיגו הרמב"ן ז"ל בהלכותיו היכי מזכי שטרא לבי תרי: המודר הנאה מחברו וכו'. הך מתני' תנן לה בפירקין דלעיל (דף מג.) ולא נשנית כאן אלא בשביל דבר שנתחדש בה שאם הוכיח סופו על תחלתו הערמה הוי ואסור: והיה משיח חם בנו. מדיר היה משיח חת בנו: כל מתנה שחינה שחם ההדישה אינה מקודשת אינה מתנה. כלומר דנהי דמתנה על מנת להחזיר שמה

מתנה אע"ג דאם הקדישה אינה

מקודשת וכדאמרינן בפרק יש נוחלין (ב"ב קלו:) דעל מנת שתחזירהו לי

הקדישו אינו קדוש דמידי דחזי ליה

קאמר ליה שאני התם דמ"מ לשעתה

מתנה היא אבל מתנה זו של בית חורון אפי׳ לשעתה אינה שלא נתכוון

להקנותה לו כלל אלא שתקרא על שמו

כדי שיהא אביו מותר בה והיינו לישנא

ברירה: אסור ברחבה ובבית הכנסת. יש לקקק לכאורה משמע דאתיי בכחרה משמת לחתר ברבגן דאמרי אין ברירה ילא אמר האי בדידיה קמהלך כמו בחלר לרבי אליעזר ובפרק בתרא דבילה (דף לט.) גבי בור לפינה (דף נט.) גפי בור דמתניתין דעולי בכל קבעי למימר דמתני׳ דהכא אית ליה ברירה ולכך מותר בבור משום דהאי בדידיה בבור משום דהאי בדידיה בבור ננשום דיהוי בדידיה קממלא והאי בדידיה קממלא ואם כן אמאי אסור בבית הכנסת ובדברים של לפת הסניר ויש לחלק אותה העיר ויש לחלק [בממלא] מים מן הבור בהא סבר תנא דיש ברירה בהא שהוא מסלקו מחלק חבירו אבל להשתמש או להכנס בדבר שחבירו שותף ודאי לית להו ברירה וה״ה דהוי מלי למיתני לשניהן מותרין למלאות מבור שבעיר בפרק הדר (עירובין מה:) עוד נראה להר"ר שמואל מאויר"א ו"ל דסוגיא דהתם סברה כסברא דריש פירקין דרבנן סברי שפיר דיש ברירה ולא טברי שפיר דיש ברינה זנה אסרו אלא (בברירה) משום קנסא ודווקא בדברים של אומה הנויר אבל בדברים מותו) העיר מכל בדברים של עולי בבל לא רצו לקנוס לפי שהוא לכל העולם: והתיבה. ארון שנותנין בו ס"ת: והספרים. היו רגילין לקנות ספרים משל לבור ללמוד בהם בני העיר: והכותב חלקו לנשיא. מפרש בגמרא דה"ק כילד מהנתם יכתבו חלהם לנשיא נוקמום יכתבו הנקם ננשיה והא דלעיל גבי חלר לא קאמר הך תקנתא דחלר שהים מיוחדת ממש איו סים מיומות מתכם מין מקנה לתת אותה לנשיא אבל הכא דמעיקרא נמי אין כל הדברים הללו מיוחדים להם לא יפסידו אם יכתבו חלקם לנשיא שגם אחר כך יכולין לילך וליהנות שהנשיא לא יקפיד עליהן כיון שגם לו אינה מיוחדת שהרי היא לכל בני העיר ילנשיא לאו דווקא ה"ה אם לאחד מבני העיר אלא לרווחא דמילתא נקט כדמוכח לקמן לא דברו חכמים אלא בהווה והטעם לפי שחולקים כבוד לנשיא א"נ כיון שאנו מתחילים לעשות תקנה בחלק זה יש לנו לעשות התקנה המובה שנוכל ואם נתקן שיתנוהו לאחד מבני העיר שגם הוא ידיר אחד מחבירו הנאה אבל הנשיא אינו רגיל יאמו אפר אמינו שיני להדרו להקפיד על ישראל: אין צדיך לקבות. דאלים כמו ולכך מיקנו שיכחוב לנשיא דאין זכיך לקנות שאם יחקנו לכחוב לאחר פעמים ישכחו לזכות ואחי לידי תקלה: שכבר בתבו אביהם. כלומר זכותם כתבו

כיון דבשעת מתנה לא אמר מידי. אבל הרב רבינו משה בר מיימון ז"ל כתב (בפ"ז מהלי נדרים הלי טו) דאפי' לאחר שעה אסור ואינה מתנה: הכוא לנשים מדורות הראשונים: כל מתנה שאם הקרישה אינה מקורשת אינה מתנה. כלומר שאם הקדישה בעודה נידו אינה מקודשת אינה מתנה גם לשאר מינים ואסור אביו ליכנס בחזר וא"מ והא אמר מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה יו"ל דהתם כל כמה דלה החזיר היו מתנה נמורה לכל מה שירלה אבל הכול אין בידו להקנותה לשום אדם ומנה אלה וי"ל דהתם כל כמה דלה החזיר היו מתנה במה שנה מה שלהם והכריחה במשל בידו להקנותה לשום אדם דלה נתנה אלה כדי שיאכל אפיו: אמאי מיתחר. בשביל שכתב חלקו לנשיא: עמדו אבורויהם. ראשי בית שלהם והכריחום שיכתבו חלקיהם לנשיא: מעשה לבתור. דעד השתה לא חזיען מתנה גרועה: ואם הוביח סופו על תחילתו. פירוש סוף דיבורו מגון שסיים ואינם לפניך אלה כדי שיאכל פלוני אבל אמר ליה והם לפניך שיבה אפיו מדעתו קאמר ליה: מעודתו מוביח עליו. שלה היה בדעתו ליתן כ"א שיבה אפיו: